

بررسی تأثیر بی‌حسی اپی‌دورال با دو داروی مارکائین و فنتانیل بر روی زایمان طبیعی بدون درد و آپگار نوزادان

محمد رضا رفیعی^{۱*} (M.D)، فریا بهنام‌فر^۲ (M.D)، مریم عبدخدا^۳ (M.D)، سید غلام‌عباس موسوی^۳ (M.Sc)

۱- دانشگاه علوم پزشکی ارتش، گروه بی‌هوشی

۲- دانشگاه علوم پزشکی کاشان، گروه زنان و مامایی

۳- دانشگاه علوم پزشکی کاشان، دانشکده بهداشت، گروه آمار

چکیده

سابقه و هدف: روش‌های مختلفی جهت کاهش درد زایمان طبیعی حین لیبر استفاده شده است و هدف همه آن‌ها کوتاه کردن سیر لیبر در عین داشتن کم‌ترین عارضه سوء بر روی جنین بوده است. یکی از این روش‌ها زایمان بدون درد با استفاده از بی‌حسی اپی‌دورال است که با داروهای مختلف انجام شده و نتایج متفاوتی نیز به دست آمده است، در این مطالعه تأثیر استفاده از دو داروی مارکائین و فنتانیل را بر روی مراحل زایمان طبیعی و نوزاد بررسی می‌نمائیم. مواد و روش‌ها: مطالعه نیمه تجربی به منظور مقایسه تأثیر زایمان طبیعی با دو روش با درد و روش بدون درد با استفاده از بی‌حسی اپی‌دورال توسط دو داروی مارکائین و فنتانیل بر روی سیر مراحل زایمان و آپگار نوزادان در دو گروه زایمان طبیعی بدون بی‌حسی ($n=50$) و گروه زایمان طبیعی با بی‌حسی ($n=50$) انجام شد. در روش بی‌حسی اپی‌دورال مقدار ۷ سی‌سی مارکائین ۰/۵ هیبربار + ۷ سی‌سی آب مقطر + ۲۵ μg فنتانیل در فضای اپی‌دورال، تزریق گردید و کاتتر اپی‌دورال نیز در محل فضای اپی‌دورال قرار داده شد. اثر دو روش بر روی سیر مراحل زایمان و آپگار نوزادان در دو گروه مورد مقایسه قرار گرفت و با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و آزمون‌های آماری تی-استیودنت و کای-اسکوار و کولموگوروف-اسمیرنوف و من‌ویتنی‌یو تست نتایج تجزیه و تحلیل آماری شدند. یافته‌ها: آزمون‌های آماری تی-استیودنت و کای-اسکوار نشان دادند که دو گروه از نظر عوامل آنتروپومتریک سن، وزن و Parity (تعداد زایمانی که فرد تا به حال انجام داده است) به درستی Matching شده‌اند. نوزادان به دنیا آمده بر حسب ضریب آپگار دقیق اول و پنجم در دو روش زایمان با درد و بدون درد تفاوت معنی‌داری نداشتند. شدت درد محل اپی‌زیوتومی در دوازده ساعت اول بعد از زایمان در روش زایمان بدون درد کم‌تر از روش زایمان با درد بود و اکثراً در کلاس I قرار داشتند، ولی در روش زایمان با درد اکثراً در کلاس II و III بودند. روش زایمان بدون درد باعث کوتاه شدن زمان مرحله اول لیبر در مقایسه با روش زایمان با درد می‌شود، ولی در زمان مرحله دوم و سوم لیبر تفاوتی با روش زایمان با درد ندارد. نتیجه‌گیری: در روش زایمان طبیعی بدون درد، آپگار دقیق ۱ و ۵ تفاوتی با روش زایمان بدون بی‌حسی ندارد و نیز در روش زایمان بدون درد، درد محل اپی‌زیوتومی در ۱۲ ساعت اول بعد از عمل کم‌تر بود، هم‌چنین زایمان بدون درد فقط در مرحله اول لیبر باعث کوتاه شدن سیر زایمان می‌شود، ولی در سایر مراحل لیبر تفاوتی با زایمان طبیعی با درد ندارد.

واژه‌های کلیدی: زایمان بدون درد، مارکائین، فنتانیل، آپگار